

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת נח

רק מי שנותן חיים רשאי לקחתם

"וְאֵךְ אֶת דְּמֹמְכֶם לְנַפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ מִיֵּד כֹּל חַיָּה אֲדַרְשְׁנוּ וּמִיֵּד הָאָדָם מִיֵּד אִישׁ אָחִיו אֲדַרְשׁ אֶת נַפְשׁ הָאָדָם" (בראשית ט, ה).

סוף הפסוק בהיר ומובן. נפש האדם חביבה בעיני אלוקים, וחיינו יקרים מכול. כל מי שיפגע בנפש האדם יבוא על עונשו, בין אם הרוצח הוא אדם ובין אם זו חיה. ואם נרצח אדם בלא שהיו עדים לרצח – הקב"ה בכבודו ובעצמו יעניש את הרוצח.

ואולם תחילתו של הפסוק קשה יותר להבנה. מה פירוש "וְאֵךְ אֶת דְּמֹמְכֶם לְנַפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ"? האם הקב"ה דורש מהקורבן עצמו דין וחשבון?

חכמינו זיכרונם לברכה למדו מכאן את האיסור החמור החל על האדם לשלוח יד בנפשו. חיינו אינם בידינו. הקב"ה נתן לנו חיים, ורק הוא רשאי לקחתם. גם אם האדם חש חלילה שחיינו אינם שווים מאומה, עליו לדעת ולזכור כי יש ערך עליון לכל רגע של חיים – ועל כן אסור לו להרוג את עצמו אף במקרי קיצון. חכמים החמירו מאוד בדיון זה – עד כדי כך שאסרו לקבור את המתאבד בבית הקברות עם שאר מתי ישראל וקבעו כי אין להתאבל עליו.

ומה פירוש המילה "וְאֵךְ"?

המדרש מלמדנו כי לכל כלל יש יוצא מן הכלל, והמילה "אך" באה למעט מקרים מסוימים: היינו עלולים לטעות ולחשוב כי שאול המלך חטא חטא חמור בשעה שנפל על חרבו כדי למנוע את נפילתו בידי הפלישתים. לא ולא, מלמדת אותנו התורה, המעשה של שאול המלך היה מוצדק! לו היה שאול נופל חי בידי הפלישתים הם היו מתעללים בו ומענים אותו – והורגים אותו בצורה האכזרית ביותר.

מכאן יש ללמוד שעל אף שאין להקדים את שעת המוות אפילו בשנייה אחת, אין שום חובה להאריך את חיי החולה הנוטה למות באמצעים מלאכותיים, ואין כל דרישה להחזיקו בחיים רוויי ייסורים וסבל בלי כל תקווה לשיקום.

מי שנתן לנו את החיים בעולם הזה הוא אשר ייטול אותם כשתגיע העת להמשך חיים בעולם שכולו טוב.

שאול דוד בוצ'קו